

Arbeidsnotater

S T A T I S T I S K S E N T R A L B Y R

IO 68/23

Oslo, 4. november 1968

STANDARD FOR GRUPPERING AV UTDANNINGSINSTITUSJONER

I OFFENTLIG NORSK STATISTIKK

Av Idar Møglestue

Innledning

Rammeplanen for utbygging av elev- og eksamensstatistikken slik den er trukket opp i Arbeidsnotater IO 68/19, forutsetter at "skole" er et av de kjennetegn som skal holdes løpende ajour i et sentralt elev- og eksamensregister. Dette innebærer at det må utarbeides en fullstendig kodefortegnelse over alle institusjoner som gir registreringspliktig utdanning. Det er også klart at denne fortegnelsen over utdanningsinstitusjoner må bygges opp i en eller annen systematisk form, slik at koden kan gi grunnlag for en rasjonell maskinell bearbeiding av materialet etter kjennetegnet skole.

Utdanningsinstitusjon er et aktuelt kjennetegn også innen andre deler av statistikken. Det gjelder i særlig grad statistikk over lærerpersonale, utdanningskostnader og andre deler av undervisningsstatistikken; men også i annen statistikk - som f.eks. sysselsettingsstatistikk, lønnsstatistikk og investeringsstatistikk - vil det være behov for registreringer av utdanningsinstitusjon. Dette tilsier at den nevnte kodefortegnelsen over utdanningsinstitusjoner bør utarbeides og gis status som en statistisk standard. På den måten vil vi kunne få et nytt instrument i bestrebelsene på å sikre størst mulig grad av sammenliknbarhet mellom opplysninger hentet fra ulike grener av statistikken.

Dette notatet tar sikte på å presentere et forslag til en statistisk standard for gruppering av utdanningsinstitusjoner.

Ikke for offentliggjøring. Dette notat er et arbeidsdokument og kan siteres eller refereres bare etter spesiell tillatelse i hvert enkelt tilfelle. Synspunkter og konklusjoner kan ikke uten videre tas som uttrykk for Statistisk Sentralbyrås oppfatning.

Grupperingsenheten

Vi ønsker altså å stille opp regler for hvorledes de enkelte utdanningsinstitusjoner skal gruppeplasseres og aggregeres i statistiske fordelinger. Det er med andre ord den enkelte utdanningsinstitusjon som skal utgjøre grupperingsenheten i standarden. Det er viktig å ha dette klart for seg, da det erfaringsmessig er lett å gjøre seg skyldig i en sammenblanding med utdanningens art på dette punkt. Spørsmålet om opplegget av en standard for gruppering av de enkelte utdanninger eller kurs er under utredning som egen sak.

Begrepet "utdanningsinstitusjon" er her nyttet som en fellesbetegnelse for det vi i vanlig språkbruk omtaler som skoler, høyskoler og universiteter. Noen mer presis og fullt dekkende definisjon er det vanskelig å stille opp. Mye taler derfor for at vi ved avgrensingen av den enkelte grupperingsenhet må legge avgjørende vekt på om denne i praksis (gjennom navnsetting o.l.) er sett på som en selvstendig skole eller som et eget universitet. Som en hjelp i tvilstilfelle, kan vi tenke oss følgende støtte-definisjon: en utdanningsinstitusjon er en administrativ enhet på det lokale plan som driver en utdanningsvirksomhet det er mulig å gi egne lærer-, elev- og regnskapsoppgaver for.

Standardens oppbygging

Teknisk sett foreslås standarden bygd opp som en tosifret tallkode. Det vil si at utdanningsinstitusjonene kan gruppeplasseres i inntil 100 alternative institusjonsgrupper. Disse institusjonsgrupper samles deretter i inntil 10 hovedgrupper på ensifernivå.

Innenfor denne tekniske ramme er standardforslaget (se vedlegg) utformet slik at det på tosifernivå så langt råd er spesifiserer de faktisk etablerte skoleslag.

Ensiffergrupper

Utdanningsinstitusjonene kan naturlig klassifiseres i følgende fire grove grupper:

- a) Allmennskoler
- b) Fag- og yrkesskoler
- c) Universitet og høyskoler
- d) Andre utdanningsinstitusjoner

Disse grupper er da også ført opp som hovedgrupper i standarden, dog således at gruppe b er delt opp i 6 hovedgrupper.

Når fag- og yrkesskolene er gitt hele 6 hovedgrupper, skyldes det i første rekke målsettingen om en spesifisering i standarden av storparten av de etablerte skoleslag. Valget av de seks foreslåtte hovedgruppene er ellers basert på en allerede innarbeidd praksis, slik tilfellet er for mange andre punkter i standardforslaget.

Tosiffergrupper

Om det konkrete forslag til tosiffergrupper er det lite å tilføye til det som er anført foran. Vi nøyer oss her i første rekke med å vise til klassifikasjonsskjemaet som er gitt i vedlegget.

For noen utdanningsinstitusjoner kan det oppstå tvil om hvilke tosiffergrupper disse tilhører. Det gjelder i første rekke institusjoner med et utdanningstilbud som spenner over det som vanligvis gis ved to eller flere av de spesifiserte skolegrupper. I slike tilfelle bør regelen være at institusjonen skal grupperes etter det utdanningstilbud som anses som mest typisk for institusjonen, det vil som hovedregel si den kursgruppe som ordinært har flest elever.

Et annet grupperings- eller definisjonsspørsmål som det er nødvendig å nevne særskilt, gjelder de institusjoner som vi har tenkt oss klassifisert som høyskoler. Her må det først opplyses at den standard for gruppering av de enkelte utdanninger eller kurs som er under arbeid, sannsynligvis vil innføre en hovedgruppe for utdanning på "høgskolenivå" og en annen hovedgruppe for utdanning på "universitetsnivå". Gruppe "82 Høyskoler på universitetsnivå" er da ganske enkelt ment å skulle omfatte de høyskoler som gir utdanning på "universitetsnivå", mens høyskoler ellers (gruppene 83 - 89) skal omfatte institusjoner for undervisning på det som vil bli definert som "høgskolenivå".

Tilknytning til standard for næringsgruppering

Standard for næringsgruppering i offentlig norsk statistikk er for tiden under omlegging og utbygging, noe som blant annet skyldes at den internasjonale standard (ISIC) på dette felt er endret. Den nye norske næringsstandard vil bli lagt opp som en femsifret bedriftsstandard basert på ISIC's firesiffergrupper.

Under opplegget av standarden for gruppering av utdanningsinstitusjoner har det vært planen at førstesiffergruppene (hovedgruppene) skulle inngå som en spesifisering på femsiffernivå i næringsstandard. Nå viser det seg at ISIC ikke har noen nærmere spesifisering av tresiffergruppen "931. Education services". Innen dette feltet kan følgelig også firesiffernivået nyttes for nasjonale spesifiseringer. Dermed skulle det framlagte forslag til standard for utdanningsinstitusjoner i sin helhet kunne innpasses som fire- og femsiffergrupper i næringsstandard.

Register

En betingelse for at bruken av standarden skal gi sammenliknbare statistiske data, er at man har oversikt over de institusjoner som tilhører de enkelte grupper i standarden. En slik oversikt kan best gis gjennom opprettelse og ajourhold av et register over alle utdanningsinstitusjoner. Opprettelsen av et slikt register er også nødvendig av hensyn til innsamlingen av elev- og læreroppgaver m.v. (jfr. Arbeidsnotater IO 68/19 s. 4), og av hensyn til identifiseringen av den enkelte skole i registerstatistiske bearbeidingsrutiner.

Skissering av en plan for opplegget av et register over utdanningsinstitusjoner faller utenfor rammen for dette notat. Her vil vi bare peke på at arbeidet med registeret vil gi nyttig informasjon om hensiktsmessigheten av de foreslåtte standardgrupperinger. Standardens konkrete utforming bør derfor ikke låses fast før registeret er opprettet. Dessuten nevnes at registeret, som en konsekvens av forslaget om skolestandardens tilknytning til næringsstandard, bør legges opp som en integrert del av Byråets sentrale bedrifts- og foretaksregister.

STANDARD FOR GRUPPERING AV UTDANNINGSINSTITUSJONER

1. Allmennskoler

11. Institusjoner for førskoleundervisning
12. Barneskoler
13. Ungdomsskoler
14. Framhaldsskoler
15. Spesialskoler for funksjonshemmede
16. Folkehøgskoler
17. Realskoler
18. Gymnas
19. Andre allmennskoler

2. Fagskoler for landbruk og fiske

21. Jordbruksskoler
22. Gartneri- og hagebruksskoler
23. Skogbruksskoler
26. Andre landbruksfagskoler
27. Fiskerfagskoler

3. Yrkesskoler for håndverk og industri

31. Lærlingeskoler
32. Bedriftsskoler
33. Verkstedsskoler
34. Tekniske fagskoler og elementærtekniske skoler
35. Tekniske skoler
36. Håndverk- og kunstindustriskoler
37. Industri-, heimeyrke- og arbeidsskoler
38. Meieriskoler
39. Andre fag- og yrkesskoler for håndverk og industri

4. Fag- og yrkesskoler for transport- og kommunikasjonsarbeid

41. Skoler for førstereisgutter
42. Navigasjonsskoler
43. Maskinistiskoler
44. Kokk- og stuertskoler
45. Andre maritime skoler
46. Fagskoler for landtransport
47. " " lufttransport
48. " " post, telefon, telegraf og kringkasting
49. Andre skoler for transport- og kommunikasjonsarbeid

5. Merkantile skoler

51. Yrkesskoler for handel og kontorarbeid, handelsskoler
52. Handelsgymnas (økonomisk gymnas)
53. Bedriftsøkonomiske skoler
54. Revisorskoler
55. Markedsføringsskoler
57. Bankskoler, forsikringsskoler og andre bransjeskoler for privatansatte funksjonærer
58. Skoler for offentlig ansatte kontorfunksjonærer
59. Andre merkantile skoler

6. Skoler for helsestell og sosialt arbeid

- 61. Hjelpepleierskoler
- 62. Grunnskoler i sykepleie
- 63. Spesialskoler i sykepleie
- 64. Fysioterapeut- og mensendieckskoler
- 65. Barsel- og barnepleieskoler
- 66. Barnevernskoler
- 67. Sosialskoler
- 68. Arbeidsterapeutskoler
- 69. Andre skoler for helsestell og sosialt arbeid

7. Andre fag- og yrkesskoler

- 71. Musikk- og sangskoler
- 72. Teater- og filmskoler
- 74. Bibel- og misjonsskoler
- 75. Humør- og humørvikarskoler
- 76. Hotellfagskoler og skoler for kostholdsøkonomer og kjøkkenledere
- 77. Politi-, brann-, toll- og fengselsskoler
- 78. Militære skoler
- 79. Andre fag- og yrkesskoler

8. Universitet og høgskoler

- 81. Universiteter
- 82. Høgskoler på universitetsnivå
- 83. Distriktshøgskoler
- 84. Lærerskoler
- 88. Krigsskoler
- 89. Andre høgskoler

9. Andre utdanningsinstitusjoner

- 91. Korrespondanseskoler
- 99. Andre utdanningsinstitusjoner